

Statsforvalteren i Trøndelag

Tröndelagen Staathealtoje

Rapport etter forvaltningskontroll

Kontrollert kommune:	Namsos kommune
Dato rapport:	1.7.2024
Dato for kontrollmøte:	11.6.2024
Kontrolleder:	Trond Rian
Gjennomført av:	Trond Rian Rune Saurset
Til stede fra kommunen:	Per Olav Meosli Thomas Aarskog
Kontrollerte ordninger:	Tilskuddsforvaltning NMSK til veg i 2023 internkontroll

1 Sammendrag

Rapporten er skrevet med bakgrunn i Statsforvalteren sin foreløpige rapport datert 17.6.2024, og Namsos kommune sin tilbakemelding datert 28.6.2024. Rapporten beskriver de funn (avvik og merknader) som ble avdekket. I Namsos kommune ble det konstatert 3 avvik og 4 merknader.

2 Generelt om kommunen

Tabellen under viser hvor mye midler Namsos kommune forvaltet på de tilskuddsordningene kommunen hadde fått delegert myndighet fra staten i 2023:

Tilskuddsordning		Beløp (kr)	Antall vedtak
Produksjonstilskudd og avløsertilskudd i jordbruket	Utbetalt	115 730 014	149
Tilskudd til avløsning ved sykdom mm	Utbetalt	1 192 975	31
Skogfond *)	Utbetalt	214 000	79
Tilskudd til nærings- og miljøtiltak i skogbruket (NMSK)- Skogkultur	Utbetalt	482 099	59
Tilskudd til nærings- og miljøtiltak i skogbruket (NMSK)- veg	Utbetalt	187 133	2
Tilskudd til nærings- og miljøtiltak i skogbruket (NMSK)- drift	Utbetalt	12 000	1
Tilskudd til spesielle miljøtiltak i jordbruket (SMIL)	Innvilget	1 626 683	17
Tilskudd til regionale miljøprogram (RMP)	Utbetalt	4 225 319	85
Tilskudd til drenering av jordbruksjord	Innvilget	1 645 763	16
Tilskudd til tiltak i beiteområder - planleggings- og	Innvilget	75 157	2

tilretteleggingstiltak			
SUM		125 391 143	441

*) Kun til skogkultur. I tillegg kommer skogfond til veier og andre formål.

3 Hjemmel for kontrollen

Hjemmel for kontroll er Reglement for økonomistyring i staten § 15:

«Overordnede virksomheter skal ivareta kontroll med at underliggende virksomheter og enheter utenom statsforvaltningen som utøver forvaltningsmyndighet, utfører sine oppgaver på forsvarlig måte og i henhold til § 14». § 14 inneholder bestemmelser om internkontroll.

Kontrolloppgavene er delegert til Statsforvalteren i tildelingsbrev og hovedinstruksen fra Kommunal- og distriktsdepartementet. Statsforvalteren skal kontrollere om kommunen gjennom sin internkontroll har etablert systemer og rutiner som sikrer at tilskuddsordningene forvaltes i samsvar med gjeldende landbrukspolitikk, og i henhold til gjeldende lover, forskrifter og retningslinjer.

4 Grunnlag for kontrollen

Statsforvalteren er gjennom hovedinstruksen og tildelingsbrev bedt om å vektlegge kontroll for å sikre kvalitetsmessig god tilskuddsforvaltning. Utvelgelsen av kontrollobjekter er risikobasert. Samtidig står det i tildelingsbrevet at Statsforvalteren skal ha forvaltningskontroll i 20 % av kommunene hvert år. Målet med kontrollen er å ivareta at midlene over jordbruksavtalen brukes til det formålet de er tiltenkt gjennom en målrettet og effektiv forvaltning. Kontrollen skal videre sikre at lover og regler overholdes, og at rettsikkerheten til søker ivaretas.

5 Gjennomføring av kontrollen

Varsel om kontroll ble gitt 17.1.24 og kontrollen ble gjennomført 11.6.24.

Statsforvalteren har gjennomgått rutiner, søknader og andre aktuelle dokumenter knyttet til de kontrollerte ordningene. Kommunene fikk i forkant av kontrolldagen tilsendt et egenvurderingsskjema som ble besvart og returnert Statsforvalteren før møtet. Den 11.6.24 ble det gjennomført et møte med kommunen på det tidligere kommunehuset på Namdalseid der involverte i kontrollen i kommunen og hos Statsforvalteren deltok. Det ble i møtet gjennomført en forvaltningsdialog rundt de svarene kommunen hadde gitt på egenvurderingsskjemaet. Foreløpig rapport ble også gjennomgått. I tillegg ble det gjennomført en befaring på Stovassvegen parsell 2. Kommunen fikk oversendt en foreløpig rapport 17.6.24.

Kommunen ga skriftlig tilbakemelding på fakta i foreløpig rapport den 28.6.2024. Foreløpig rapport og tilbakemeldinger fra kommunen er lagt til grunn for denne rapporten.

6 Kontrollområder

Tabellen under gir en oversikt over de avvik og merknader som ble avdekket under kontrollen:

Avvik er mangel på oppfyllelse av krav til forvaltningen av ordningen som er fastsatt i eller i henhold til

- reglement for økonomistyring i staten
- styrende dokumenter

- regelverket og/eller retningslinjer for ordningen

Merknad er forhold som ikke strider med krav, men der statsforvalteren finner grunn til å peke på behov for forbedringer.

Avvik og merknader som ble avdekket under kontrollen:	
Tilskuddsordning: Generelt for skogordningene	
Merknad 1	<p><u>Mangelfullt system for internkontroll</u></p> <p>Kommunen har kun en enkel rutine for utbetaling av tilskudd til skogsveger, men ikke en rutine for fullstendig saksbehandling. Det finnes en rutine for godkjenning av landbruksveger. Dialogen med kommunen tydet på svak kjennskap til egne rutiner.</p> <p>Statsforvalteren har avdekket flere feil i kommunenes saksbehandling som kunne ha vært avverget med gode og implementerte rutiner. Vi vurderer det viktig at kommunene videreutvikler rutiner for temaet.</p>
Tilskuddsordning: Tilskudd til nærings og miljøtiltak i skogbruket (NMSK - veg)	
Avvik 1	<p><u>Manglende gjennomføring av vedlikeholdskontroller av veger som har fått tilskudd</u></p> <p>Kommunen utfører ikke vegvedlikeholdskontroller av skogsveger som har fått tilskudd. Av retningslinjene for Namdalen som kommunen er tilsluttet, framgår det at kommunen skal foreta kontroll av veivedlikehold på samtlige veier klasse 3 og 4.</p>
Avvik fra	<p><u>Forskrift om tilskudd til nærings- og miljøtiltak i skogbruket, § 5</u></p> <p>«Det er et krav at vegen blir vedlikeholdt til den standard som den opprinnelig ble bygd.»</p> <p>Regionale retningslinjer for tilskudd til veg- og driftstiltak i skogbruket, kap 4 § 12: «Kommunen vil foreta kontroll av vegvedlikehold på veger som er bygd med tilskudd 5 år etter ferdigstillelse.»</p>
Frist for å lukke avviket	Umiddelbart
Kommentar	En vedlikeholdskontroll bør gjennomføres ved at skogeier og vegforening varsles og innkalles i forkant, og kjenner bakgrunnen for kontrollen. Resultatet av kontrollen bør dokumenteres skriftlig, med kopi til skogeier og vegforening. Dette bør innlemmes i en rutine. Det anbefales en slik kontroll etter at det er gått 5 år siden ferdiggodkjenning av veianlegget. En rutine for utsjekk av eventuelt 5 år gamle veger i ØKS bør gjøres i starten på året.
Avvik 2	<p><u>Godkjenning av veg som ikke holder krav i vegnormalen</u></p> <p>Kommunen har godkjent en vei (Storvassvegen 2) som en vegklasse 3, uten at krav i vegnormalen er oppfylt. Vegbredden er</p>

	smalere enn 4 meter.
Avvik fra	Forskrift om tilskudd til nærings- og miljøtiltak i skogbruket § 5: «...Det er videre et vilkår at veien blir bygd i samsvar med gjeldende normaler for landbruksveier med byggebeskrivelse, fastsatt av Landbruks- og matdepartementet».
Frist for å lukke avviket	Umiddelbart
Kommentar	Statsforvalteren målte kjørebanelen flere steder langs vegen, og vegen var over lengre strekninger fra 30 -70 cm for smal. Bærelagsbredden var i all hovedsak bred nok - slik at bedre påfylling av slitelag hadde vært tilstrekkelig. Dette er noe kommunen bør følge opp i dialog med skogeier.
Avvik 3	Mangelfull kontroll av dokumentasjon vedrørende kostnader til rydding av veglinje Kommunen har godkjent utbetalinger godkjent kostnader på 204 045 kr for rydding av skog og framkjøring av virke (Storvassvegen 2) uten å vurdere om det var nyttbart virke med verdi som burde vært fratrukket ryddekostnadene.
Avvik fra	Bestemmelser om økonomistyring i staten, pkt. 6.3.8.2 «Tilskuddsforvalter skal kontrollere informasjonen mottakeren sender inn som har betydning for tilskuddsforvalters beregning av tilskuddsbeløp og tildeling.»
Frist for å lukke avviket	Umiddelbart
Kommentar	Statsforvalteren mener at kommunen skulle sjekket bedre og trukket fra verdien av eventuelt nyttbart virke i forbindelse med hogst i vegtraseen. Både bilag, flyfoto og befaringsindikeringer viser mye salgsvirke i traseen. I egenmeldingskjemaet skriver kommunen: «Kostnadsoverslaget i byggeplanen er i all hovedsak laget av vegplanleggere, og når vegplanen blir godkjent er også enhetskostnadene til rydding av veitrase godkjent. Tiltaket blir ikke kontrollert mot rimelighetsverdier, hverken før eller etter bygging.» Statsforvalteren fraråder en slik praksis. Vegplanleggers anslag må primært sees på som et bidrag til samlet kostnadsoverslag for vegen. Ryddekostnader bør baseres på bilag. I denne byggeplanen påpeker dessuten vegplanlegger at ryddekostnadene trolig dekkes av salgsvirke i traseen.
Merknad 2	Mangelfullt tilsyn med landbruksveiforskriften Forskrift om planlegging og godkjenning av landbruksveier tilsier at driftsveger i skogbruket med en lengde på minst 150 m og/eller 1 m vertikal skjæring fra terrengnivå skal sendes kommunen til godkjenning. Kommunen skal i henhold til forskriften føre tilsyn med bestemmelsene i forskriften følges.

	<p>I følge kommunen har det siden 2020, da Namsos, Fosnes og Namdalseid ble samlet i en kommune, vært svært få søknader. Gitt kommunens størrelse finner Statsforvalteren det lite trolig at det ikke har vært flere søknadspliktige veger i denne perioden. Mangelen på søknader er noe som burde ha avstedkommet evaluering og tiltak hos kommunen.</p> <p>I et stadig villere og våtere klima er det enda viktigere at forskriftens søknadsplikt etterleves. Kommunens skal utøve tilsyn med dette. Informasjonstiltak rettet mot skogeiere og virkeskjøpere samt feltkontroller i utvalgte drifter kan være egnede grep.</p>
Merknad 3	<p><u>Manglende godkjenning av byggeplan Storvassvegen parsell 2</u></p> <p>Kommunen skal i henhold til forskrift godkjenne byggeplanen før tiltaket starter. Dette må skje skriftlig, og regnes for å være et enkeltvedtak. Slik formell godkjenning mangler. I tildelingsbrevet for tilskudd har kommunen forutsatt at søker skal følge den utarbeidete byggeplanen. Det er bra, og et viktig premiss.</p> <p>For å oppfylle krav om <i>godkjenning</i> av vegplanen kan dette enten skrives inn i tildelingsbrevet eller gjøres i eget vedtak. Kravet om <i>når</i> vegplanen skal være godkjent framstår strengere i regionale retningslinjer enn i forskriften. Kommunen/regionen bør vurdere om det er hensiktsmessig.</p>
Merknad 4	<p><u>Feilregistrert kostnad i fagsystemet ØKS Storvassvegen parsell 2</u></p> <p>Ved utbetaling av første regnskapssammendrag godkjente kommunen de totale byggekostnadene i vegprosjektet. Ved utbetaling av andre regnskapssammendrag la kommunen inn 245 045 kr i nye kostnader inn i fagsystemet ØKS. Disse kostnadene var med i det første regnskapssammendrag og er dermed dobbeltført. Dette har ikke medført feilutbetalinger pr nå, men beløpet er nå registrert som udekket investering på skogfondskonto som skogeier kan be om å få utbetalt.</p> <p>Det er vanligvis riktig å legge inn kostnaden i forbindelse med utbetaling, men når kommunen allerede hadde registrert disse kostnadene ved utbetaling av første regnskapssammendrag, blir det dobbeltregistrering og feil. Kommunen skulle lagt inn en fiktiv kostnad på kr 1 for å få gjennomført utbetaling av ekstratilskuddet i andre regnskapssammendrag i fagsystemet ØKS.</p>

7. Avsluttende kommentarer.

Det var en konstruktiv dialog under kontrollen, og vi registrer at kommunen allerede er i gang med å vurdere hvordan forvaltningskontrollen kan følges opp best mulig.